

[Statsministeren.]

og bogstav. Under disse forhandlinger vil man næppe kunne hævde, at sammenbruddet i Bruxelles har styrket udsigterne for dansk økonomi og gjort det mere forsvarligt at give store lempelser i vor økonomiske politik; men dette vil der blive anledning til at vende tilbage til ved en nært forestående lejlighed.

Udenrigsministeren (*Per Hækkerup*): Det har været ganske karakteristisk for diskussionen her, at på samme måde som regeringen ikke var i stand til at trække nogen klart formuleret alternativ politik op til den, vi hidtil har tilstræbt i markedspolitikken, således var talsmændene for de forskellige partier heller ikke i stand til at gøre det. Situationen rummer så mange usikkerhedsfaktorer. De lande, vi på den ene eller på den anden måde skal samarbejde med, er selv inde i overvejelser om, hvorledes de skal tilrettelægge deres politik, og før vi gennem gensidige overvejelser med dem når en stigende klarhed over mulighederne, vil det simpelt hen ikke være gørligt og i hvert fald ikke forsvarligt at fastlægge bestemte retningslinjer for det, vi fra dansk side skal forsøge at gøre.

I min redegørelse forleden dag prøvede jeg at trække op de forskellige områder, hvor sådanne sonderinger måtte foretages, før vi kunne foretage en generel fastlæggelse af politikken. Jeg har ligesom den højtærede statsminister fået det indtryk, at selv om debatten på enkelte punkter ret naturligt har været præget af kritiske bemærkninger, er det karakteristiske for denne diskussion, at der i det store og hele er enighed om de afgørende og principielle synspunkter, som vi må lægge til grund for det arbejde, der skal gøres fremover. Jeg siger i det store og hele, fordi der jo i hvert fald er ét parti, som ikke synes helt at kunne tiltræde de principielle betragtninger, regeringen har gjort gældende, og som i øvrigt har fundet tilslutning.

Det ærede medlem hr. Per Federspiel henviste til de udtalelser, der er fremsat af den tidligere slesvig-holstenske ministerpræsident, udtalelser, der igen sagdes at være fremsat af Adenauer. Jeg tror ikke, man skal lægge for megen vægt på disse udtalelser. Jeg vil for mit eget vedkommende finde,

at det i og for sig er ganske naturligt, at man i tyske politiske partier overvejer, hvilke virkninger for det almindelige politiske styrkeforhold i Europa det vil have, hvis lande som England og de nordiske lande bliver tilsluttet fællesmarkedet.

Men det er klart, at efter den måde, hvorpå udtalelserne kom til offentlighedens kundskab, måtte vi fra regeringens side omgående spørge den tyske regering, om de skulle opfattes sådan, at der var tale om en ændring af Tysklands holdning til Danmarks ansøgning om medlemskab i fællesmarkedet. Vi har nu fra den tyske udenrigsminister fået en klar og tydelig tilkendegivelse af, at Tysklands opfattelse er uforandret, og dermed formoder jeg, at i hvert fald herhjemme kan yderligere diskussion omkring dette spørgsmål standse. Jeg tror ikke, det tjener noget formål at grave videre i dette problem.

Det ærede medlem hr. Per Federspiel stillede mig dernæst det spørgsmål, hvad associering nærmere betyder for Danmarks vedkommende, og også det ærede medlem hr. Poul Møller var inde på dette spørgsmål. Jeg må beklageligvis sige, at jeg ikke kan give noget bedre svar end det, det ærede medlem hr. Per Federspiel citerede som hr. Hallsteins, nemlig at det afhænger af de konkrete aftaler, der træffes mellem fælleskabet og det land, der søger associering. Det kan gå fra at være næsten det samme som medlemskab og så til at være en slags udvidet handelsaftale. Jeg kan altså derfor ikke nærmere præcisere det. Det er givet, at problemet om vort forhold til fællesmarkedet vil melde sig, og under de forhandlinger, som vi må have med fællesmarkedet under varetagelsen af vore eksportinteresser, vil der vel nok blive mulighed for at komme en afklaring af problemet nærmere, men spørgsmålet er efter min opfattelse ikke aktuelt.

Jeg er enig i den betragtning, at der ikke kan tænkes en isoleret dansk associering til fællesmarkedet. Jeg forstod på det ærede medlem hr. Poul Møller, at det ærede medlem forestillede sig, at man kunne have en slags meget lempelig associeringsaftale med fællesmarkedet. Hvis den skulle bygge på en gensidig toldaftrapning mellem Danmark og fællesmarkedet, måtte den enten have form af en toldunion eller af en fuldkommen frihandelsaftale, og i så fald ville den ikke